2026-2027 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI

12. SINIF COĞRAFYA 1. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI PROVASI

Okul adı:		**Ders:** Coğrafya	**Tarih:**
Adı Soyadı:	**Sınıfı / Şubesi:**	**Numarası:**	**Puan:**

Nasıl puanlatılır?

1. Cevabını her şıkkın altındaki, etiketli (ör. **1a**) kutuya yaz.
2. Bitirince her sayfanın fotoğrafını çek: düz, aydınlık, sayfanın tamamı görünsün.
3. Son sayfadaki kodu okut, fotoğrafları yükle.
4. Yazın metne çevrilir; kontrol et ve puanlat. *(2. yazılı provasında okuma ve puanlama Pro'da.)*

Tablette ya da bilgisayarda doğrudan yazabilirsin: digikamp.com/ortak-yazili/12-sinif-cografya/prova

1. soru — 12 puan

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında Fırat Nehri üzerine Atatürk Barajı kurulmuş, barajdaki su Şanlıurfa tünelleriyle Harran Ovası'na taşınmıştır. Sulamayla birlikte ovada pamuk ve mısır gibi ürünler yaygınlaşmış, bölgede Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM) açılmıştır. Proje kapsamındaki barajların bazılarında tarihî alanlar sular altında kalma tehlikesiyle karşılaşmış; Birecik Barajı öncesinde Zeugma'da kurtarma kazıları yapılmıştır.

a) GAP'ın bölge ekonomisine iki etkisini yazınız.

1a

b) GAP'ın bir sosyal ve bir kültürel etkisini metinden yararlanarak açıklayınız.

1b

c) Harran Ovası'nda sulamanın yanlış yapılması (aşırı su verilmesi) hangi çevre sorununa yol açar? Bu sorunu önlemek için bir öneri yazınız.

1c

2. soru — 11 puan

Türkiye'de çalışanların sektörlere göre dağılımı *(yaklaşık, yuvarlanmış temsilî değerler)*:

Yıl	Tarım	Sanayi (inşaat dâhil)	Hizmetler
2000	%36	%24	%40
2023	%15	%27	%58

a) Tablodaki değişimi yorumlayınız. Bu değişimin bir ülkenin ekonomik kalkınmasıyla ilişkisini açıklayınız.

2a

b) Hizmet sektörünün bir kolu olan turizmin Türkiye ekonomisine iki katkısını yazınız.

2b

3. soru — 11 puan

Doğu Karadeniz Bölümü'nde dağlar kıyıya paralel uzanır ve denize çok yaklaşır. Bölgede kıyıdan iç kesimlere ulaşım uzun yıllar dar ve virajlı geçitlerle sağlanmış, bu yollar kışın sık sık kapanmıştır. Son yıllarda Rize ile Erzurum'u bağlayan Ovit Tüneli açılmış; Ordu-Giresun ve Rize-Artvin havalimanları ise denizin doldurulmasıyla kazanılan alanlar üzerine kurulmuştur.

a) Doğu Karadeniz'de ulaşımı zorlaştıran iki doğal faktörü yazınız.

3a

b) Havalimanlarının deniz dolgusu üzerine kurulmasının nedenini açıklayınız. Ovit Tüneli ve deniz dolgusu havalimanları örneğinde ulaşımın gelişmesini sağlayan iki beşerî faktörü yazınız.

3b

4. soru — 11 puan

İzmit Körfezi üzerindeki Osmangazi Köprüsü 2016'da açılmış, İstanbul-İzmir otoyolu 2019'da tamamlanmıştır. Daha önce körfezi dolaşarak ya da feribotla yapılan İstanbul-Bursa yolculuğu belirgin biçimde kısalmıştır. Otoyol güzergâhındaki bazı ilçelerde son yıllarda lojistik depoları, fabrikalar ve yeni konut alanları artmıştır.

a) Otoyolun güzergâhtaki yerleşmelere iki etkisini yazınız.

4a

b) Otoyolun ekonomik faaliyetlere bir olumlu ve bir olumsuz etkisini açıklayınız.

4b

5. soru — 11 puan

Dönem	Ulaşımda öne çıkan gelişme
1923-1950	Demiryolu yapımına öncelik verildi; yabancı şirketlere ait hatlar satın alınarak devletleştirildi.
1950-2000	Karayolları Genel Müdürlüğü kuruldu (1950), karayolu ağı hızla genişledi; demiryolu yapımı yavaşladı.
2000 sonrası	Bölünmüş yollar, yüksek hızlı tren hatları, Marmaray ve büyük havalimanları gibi yatırımlar yapıldı.

a) Cumhuriyetin ilk yıllarında demiryoluna öncelik verilmesinin iki nedenini yazınız.

5a

b) 1950 sonrasında ulaşımın karayoluna yönelmesinin bir nedenini ve bu durumun bir olumsuz sonucunu açıklayınız.

5b

6. soru

11 puan

Mart 2021'de dev bir konteyner gemisi Süveyş Kanalı'nda karaya oturarak kanalı yaklaşık bir hafta kapattı; yüzlerce gemi kanalın iki ucunda beklemek zorunda kaldı. Asya ile Avrupa arasındaki deniz ticaretinin önemli bir bölümü bu kanaldan geçmektedir. Dünyanın en işlek limanlarından Singapur Malakka Boğazı'nın girişinde, Avrupa'nın en büyük limanı Rotterdam ise Ren Nehri'nin denize döküldüğü yerde bulunur. Haritada bu merkezlerin konumu ve Süveyş Kanalı rotası gösterilmiştir.

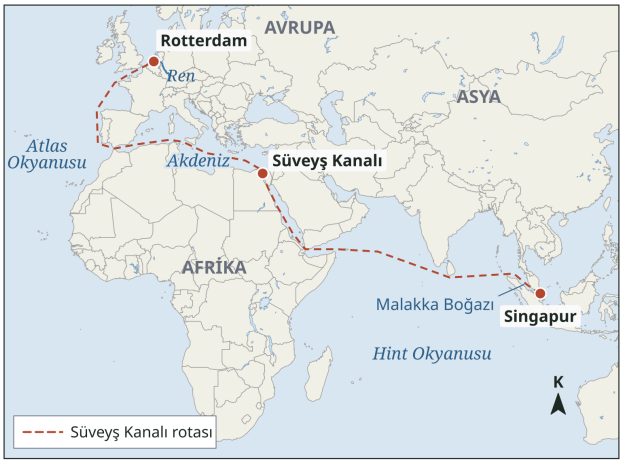

a) Singapur ve Rotterdam'ı küresel ticaret merkezi yapan konum özelliklerini birer cümleyle açıklayınız.

6a

b) Süveyş Kanalı'nın kapanması Asya ile Avrupa arasındaki ticareti nasıl etkiler? Gemilerin kullanmak zorunda kalacağı alternatif rotayı da belirterek iki etki yazınız.

6b

7. soru

11 puan

Haritada konumları gösterilen üç ticaret merkezi:

Ticaret merkezi	Konum
Kapıkule Sınır Kapısı	Edirne, Bulgaristan sınırı
Habur Sınır Kapısı	Şırnak, Irak sınırı
Mersin Limanı	Akdeniz kıyısı, Çukurova'nın yakınında

a) Kapıkule ve Habur sınır kapılarından yapılan ticaretin hangi ülke ya da bölgelere doğru aktığını yazınız. Bu kapıların konumunun ticaretin akış yönünü nasıl belirlediğini açıklayınız.

7a

b) Mersin Limanı'ndan ihraç edilen tarım ürünlerine bir örnek veriniz. Bu ürünün bu limandan ihraç edilmesinin nedenini limanın konumuyla ilişkilendirerek açıklayınız.

7b

8. soru — 11 puan

Tarih boyunca Çin'den başlayan İpek Yolu ve Hindistan'dan gelen Baharat Yolu'nun önemli kolları Anadolu'dan geçerek Akdeniz ve Karadeniz limanlarına, oradan Avrupa'ya ulaşmıştır. 15. yüzyılın sonlarında Avrupalı denizcilerin Ümit Burnu'nu dolaşarak Hindistan'a ulaşmasından sonra bu yolların önemi azalmıştır. Günümüzde ise Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu ve Marmaray ile Çin'den Avrupa'ya uzanan "Orta Koridor" gibi demiryolu bağlantıları yeniden gündemdedir.

a) Tarihî ticaret yollarının Anadolu'dan geçmesinin iki nedenini Türkiye'nin konumuyla açıklayınız.

8a

b) Coğrafi Keşiflerin bu yolların önemini azaltmasının nedenini yazınız. Orta Koridor'un Türkiye'ye bir katkısını değerlendiriniz.

8b

9. soru — 11 puan

Türkiye'nin bir yıllık dış ticaret verileri *(yaklaşık, yuvarlanmış temsilî değerler)*:

	Değer	Öne çıkan ürün grupları
İhracat	262 milyar dolar	Motorlu kara taşıtları, makineler, demir-çelik ürünleri, hazır giyim ve tekstil
İthalat	344 milyar dolar	Ham petrol ve doğal gaz, makineler, altın, demir-çelik hammaddesi, kimyasallar

a) Dış ticaret dengesini ve ihracatın ithalatı karşılama oranını hesaplayınız (oranı en yakın tam sayıya yuvarlayınız).

9a

b) Tablodaki ürün gruplarından yararlanarak Türkiye'nin dış ticaret açığı vermesinin iki nedenini açıklayınız.

9b

Bitirdin mi? Kodu okut, sayfaların fotoğrafını yükle.

Yazın metne çevrilir; kontrol edip puanlatırsın: her soru MEB ölçütleriyle tek tek puanlanır, eksik kalan kısmı ve tam puanlık cevabı görürsün.

digikamp.com/ortak-yazili/12-sinif-cografya/prova

*** 2. yazılı provasında kâğıt okuma ve puanlama Pro'da. Senaryo tablosu ve sorular herkese açık: digikamp.com/ortak-yazili/12-sinif-cografya**

Bu prova MEB ODSGM'nin yayımladığı konu-soru dağılımına göre hazırlanmıştır; resmî sınav sorusu değildir. Çoğaltılabilir, sınıfta ücretsiz kullanılabilir. DigiKamp · digikamp.com